

A FAKIR.

(Regény.)

AZ ANYA megnyugodott. Csak Katóka arcáról nem akart eltűnni a nyugtalanság. Amikor vacsora után kimentek a terraszra és szemük beleveszett a körülöttük sűrűsödő sötétségbe, úgy érezték, mintha pazarul kivilágított hajón lettek volna. Ferenc körülnézett.

— Édesanyám, maga szereti ezt a bőséges fényt?

— Igen, fiam. Olyan sötét a völgy. Téged bánt?

Tagoltan érkezett meg a válasz :

— Ha nem volna szükség éjtszakára a földön, akkor nem volna éjtszaka. A sötétség hozzátartozik az éjtszakához.

Az anya kedvesen felelt :

— Csökkenthetjük a fényt, ha akarod.

Katóka szólt bele gyorsan :

— Nem tehetjük, anyuskám. Az egész környék úgy megszokta ezt a fényt, hogy feltűnő volna minden komoly ok nélkül redukálni. Talán majd inkább Ferenc szokik hozzá.

Dombayné kérdőleg nézett a fiára. Ferenc egykedvűen felelt :

— Én miattam ! Én egyformán látok sötétben és világosságban. Akár égnek ezek a lámpák, akár nem, nekem mindegy.

Az anya közelebb húzódott fiához.

— Ferenc, holnap ebédre hívom Bárány tanítót, a plébánost és az erdőmérnököt. Remélem, nincs ellene kifogásod?

Csendes, hangsúlytalan hangon felelt a férfi :

— Nincs. Ezen túl kell esni. Bárány mestert meg úgyis szeretném látni. De ki az az erdőmérnök? Nem tudok erdőmérnökről.

Dombayné elmondta, hogy az erdők karbantartásához mérnököt kellett szerződtetnie. Azóta az erdők jövedelme háromszorosra emelkedett. Nagyon ügyes, tehetséges ember a mérnök. Kitűnően ért az erdőgazdasághoz. Még az «Ördögórom» megközelíthetetlen erdőjét is értékesítette, ahonnan eddig soha egyetlen szálfát sem tudtak még elszállítani. Az «Ördögórom» alatti szűk völgybe a hegy túlsó oldaláról egy bővizű és semmire sem használható forrást vezetett be s a völgy keskeny, kapuszerű nyílását zsilipekkel elzárta. Gyönyörű tó keletkezett a völgyben, a kivágott szálfákat ebbe csúsztatják bele és ha már nagyon felgyűlt a vízgátban a víz, megnyitják a zsilipeket s a víz kiegyengetett medrében maga szállítja el hátán a négyesével összekötött fákat a folyóba.

Elmondta még Dombayné, hogy a mérnök nagy szenvedéllyel kutat szén után. A «Nagyfésüs» alatti barlang falában vékony szénréteget fedezett fel, azóta nem nyugszik. Rábeszélésére fúrógépet hozattak és ő maga vezeti a fúrást. Fáradság nélkül úzi a munkát és fantasztikus terveket sző villamos centráléről, a környék felvirágoztatásáról, milliárdos vagyonról. Nagyon csendes, igénytelen ember. Szelíd szavú és finom modorú, mintha szikrányi erő sem volna benne. De mihelyt erdővágásról és szénről van szó, felfigyel mint a vizsla és óriási energiának a fénye tükröződik arcán. Egyetlen hibája az, hogy hypochonder. Állandóan félti az egészségét és mindig azt hiszi, hogy beteg. A zsebe tele van orvosságokkal és folytonosan szed valamit.

— Hogy lehet az, hogy egész nap nem láttam? — kérdezte Ferenc.

— A fúrógépnek a csavarja eltört — hangzott a válasz, — maga utazott be érte a városba. Ma éjjel bizonyosan hazaérkezik.

— Hol lakik?

— A faluban. Felesége és szép két kis lánya van.

— A falu felső végén az az új ház az övé?

— Nem az övé fiam, a mienk, de abban lakik. Légy kedves hozzá. Alkalmazottról van szó, tudod, hogy ezek az emberek a legérzékenyebbek mindig gazdájukkal szemben.

Ferenc biccentett a fejével s a beszélgetésben apró szünet állott be. Azután Katóka fordult anyjához.

— Anyuskám a doktornak holnap van rendelőnapja. Róla megfejtkeztél.

Dombayné elmosolyodott.

— Ejnye no lám, róla elfelejtkeztem. Pedig a kis doktor igen kiváló ember, ügye Katóka? Nemrég jött csak az öreg körorvos helyett, de máris becsüli mindenki.

Ferenc felkelt, Katókához lépett és kezét a vállára tette.

— Tetszik neked Katóka?

A lány nem felelt, hanem mélybe hajtotta fejét a kutató szemek elől és nyugtalanul rándultak meg vállai. Az anya keze magához vonta a szemérem hallgatásába takaródzott teremtést és megcsókolta homlokát.

— Eredj aludni, kislányom.

Rúgóra pattant fel Katóka feje.

— És te anyuskám?

— Megyek én is mingyárt. Beszédem van Ferencel.

A lány könyörögve nézett bátyjára, az nyugodtan fogadta a pillantást.

— Jó éjtszakát kishugom . . .

Katóka az ajtónak indult. Még nem ért egészen odáig, mikor Ferenc, mintha megütötte volna valaki, hirtelen felugrott helyéről, magasba nyúlt, minden idegével a távolba figyelt, arcát kísértetiessé változtatták a transcendentális erők, azután felkiáltott:

— Hallottátok?

Dombayné és Katóka rémulten néztek rá. A csendből a legkisebb zaj sem szűrődött feléjük. Elhalóan suttogták :

— Nem. Semmit sem hallunk.

Ferenc arca magából kikelve meredt a messzeségbe és zengő, éneklő hangon mondta :

— Valaki segítséget kér ! Engem hív ! De nem mondja meg, hogy kicsoda? Nem tudom ! . . . Nem tudom ! hogy hol van és nem mondja meg, hogy kicsoda ? !

Irtózatos erőfeszítés kuszálta össze a vonagló arcot s a szavak szinte eszméletlen erővel törtek fel ajkáról :

— Bajban van ! . . . De hát kicsoda ? ! Ó, az ostoba ! . . . Elhallgattott ! . . . Nem tudom ! Nem tudok rajta segíteni . . .

Anya és lánya rémulten kapaszkodtak egymásba. Értelmetlenül nézték a jelenetet. Dombayné azt hitte, hogy örület szállotta meg fiát. Katóka pedig remegve leste a bátyját. Ferenc magafelejtkezve maradt a helyén és alakja mint villámhárító állott ki a titokzatos erők viharának. Körülöttük nagy tömegével ostromzárt alkotott az éjtszaka s az erdők sötét taraja ide-oda hullámozott a levegő ringató karjai között. Dombayné kibontakozott lánya karjából és fia felé indult.

— Ferenc, az Istenért ! Mi történt ?

A férfi végigsimította kezét homlokán.

— Semmi édesanyám. Olyasmit éreztem, mintha valaki segítségül hívott volna. Ne csodálkozzék. Az én érzéseim finomabbak a magukénál. Csak az bánt, hogy nem tudom, ki volt. Hangja pedig ismerős, de elváltoztatta a szenvedés . . .

Dombayné alig bírt magával.

— Azt hiszed, hogy komolyan hallottál valamit ?

— Talán inkább éreztem. Nem jöhetett messziről a hívás.

A következő pillanatban eszébe jutott valami és megélenkült az arca.

— A cselédházak a régi helyen vannak ?

— Igen.

— A «Sötét udvaron», a kanyarodásban ?

— Ott.

Ferencet ellágyulás fogta el.

— Akkor már tudom. András bácsi volt. Neki történt valami baja. Dombayné fiához lépett. Megsimogatta fejét.

— Édes fiam, azt hiszem beteg vagy. Talán az út viselt meg olyan nagyon.

— Nem vagyok beteg anyám. Félek, hogy András bácsinak komoly baja történt.

A faluban a toronyóra hangja tizenegyet kongatott. Különöse és zengők voltak az ütések, a csend mikrofonja fogta fel őket és felerősítve hajigálta mind bele a süket éjtszakába.

Az udvaron hirtelen lárma keletkezett. Mintha cselédek futottak

volna össze és ijedten sápítoznának valami fölött. Dombayné, Katóka és Ferenc titkos vezényszóra engedelmessé váltak. Egyszerre mentek be az ebédlőbe. Az ablakokhoz közeledtek, hogy lelassanak az udvarra. Egyszerre csak siető lépések közeledtek az ajtóhoz és keretében sápadtan jelent meg Linka. A nagy sietéstől a szó lihegve akadt meg a torkán.

Dombayné szorongva biztatta :

— Mi az, Linka? Beszélj !

— Most szaladt ide a cselédházból egy legény, hogy András bácsi meghalt.

Katóka felsikoltott és a szívéhez kapott. Dombayné hangtalanul esett egy székre és arcát rémülten fordította Ferenc felé.

Dombay Ferenc lesütötte szemét, azután lassan távozott a szobából . . .

Anya és lánya egészen a hajnal derengéséig együtt töltötték az éjszakát. Minden neszre összerezzenek, minden bútorreccsenésre szívdobogást kaptak és suttogássá halkult szóval tárgyalták meg a csodálatos eseményt. Katóka most már nem látta célravezetőnek a további titkolódzást anyja előtt. Elmondta neki a hangtalan szólítást, a gondolatolvasást. A szorongások zürzavarában az anya szíve találta meg újra a hangot :

— Katókám, hiszen mindez tulajdonképpen nem is baj. Ferenc csodálatos tulajdonságok birtokában van. De mindebben nincsen semmi veszedelem. Sejtettük, hogy ilyen és többé-kevésbé el is készültünk rá. Úgy kell vennünk őt tehát, ahogy megjött, nem szabad tőle félnünk, hiszen nem azért jött vissza hozzánk, hogy ijesztgessen bennünket. A mi okatlan félelmünk csak elkergeti őt a közelünkből. Uralkodnunk kell kisleányom az érzéseink fölött. Ne felejtjük el, hogy hazavágyott, hogy haza jött és nekünk segítségére kell lennünk, hogy körülükben újra megtalálja saját magát. Le kell szoknunk a félelemtől, ki kell irtani magunkból az ijedtséget . . . Nagyon vigyáznunk kell kisleányom, hogy végkép el ne riasszuk hazulról . . . Most pedig feküdjünk le és aludjunk. A következő napokon szükségünk lesz minden erőnkre . . .

VIII.

Gyenge Bálint mérnök még ebéd előtt tisztelgett Dombay Ferenc előtt. Fekete ruhájában városi jelenség volt. A tisztelgő látogatás ünnepies színt adott arcának, modora csendes volt és komoly. Bármennyire elkészült is új urának rendkívüli megjelenésére, mégsem tudta elfojtani megdöbbenését, amikor szemtől-szembe ült vele. Dombay Ferenc úgy tett, mintha nem vette volna észre a mérnök meghökkenését. Felemlítette, hogy édesanyja mennyire dicsérte a mérnök urat, a legteljesebb mértékben meg van elégedve munkásságával, elismerte az ördögöromi vízgát zsenialitását és maga is csak arra kérte, hogy tekintet nélkül az ő érkezésére, folytassa tovább működését úgy, ahogy eddig tette.

A mérnök boldogan köszönte meg a bizalmat. Azután a gazda ösztönzésére nagy vonalakban elmondta fantasztikusan hangzó tervét arra az esetre, ha szenet talál. Dobálódzott a vasúti sinekkel, a villanytelepekkel, óriási gyárváros épülését látta. A legcsodálatosabb kultúra gócpontjává fejlődik az egész vidék. A huszadik század emberének, az emberfejlődés legzseniálisabb ivadékának, birodalma lesz a környék és ki tudja, hogy a teremtő erő micsoda újabb csodája gyökeredzik ebben az eldugott völgyben. Lelkes szavai izzottak a fantázia kohójában s az egész ember remegett a teremtés gondolatának extázisában. Mondatai, tervei egyre diadalmasabb erőre kaptak s amikor rövidre tervezett előadását befejezte, fáradtan dőlt vissza székén.

Ferenc nyugodtan hallgatta végig. Meg se rándult egyetlen arcizma se az egész előadás alatt. Amikor azonban a mérnök elhallgatott, előrehajolt egy kicsit és nyugodt, tárgyilagos hangon fogott hozzá válaszához :

— A mérnök úr előadása rendkívül világos és szabatos volt. Köszönöm. Teljesen tisztában vagyok azzal amit akar és ha a fehér ember kultúrájának szemszögéből nézem a dolgokat, nem is lehet ellene kifogásom. Előrebocsátom azt is, hogy semmiféle tekintetben sem akarok szembeszállni kitűnő terveivel. Mégis ezalatt a rövid pár perc alatt annyi tudást, annyi teremtő intelligenciát és annyi energiát láttam önben felhalmozva, hogy meg kell kérdeznem valamit . . . Gondolt arra mérnök úr, hogyha mindazt megcsinálja, amit elmondott, tulajdonképpen mi történik? A szénbányában emberek fognak dolgozni mint rabszolgák. A gyárakban emberek fognak dolgozni mint állatok. A csodálatos kultúra szekerét csak az annak jármába fogott emberek hurcolják előrerokkadozva . . . Az egész terv, az egész alkotás csak egy újabb láncszeme lesz annak a borzalmas bilincsnak, ami az egész föld emberiségét a testiségen keresztül rabszolgaságban tartja.

A mérnök felugrott.

— Hogyan? Dombay úr szocialista?!

Ferenc egyetlen intéssel hallgattatta el a mérnököt.

— Nem . . . A szocializmus is a testiség, az anyagiasság vallása . . . Hanem arról van szó, gondolt valaha a mérnök úr arra, hogy lelke van?

Gyenge Bálint megdöbbenve nézett földesurára.

— Nem értem . . .

Ferenc szavából észrevehetőleg ütközött ki a szomorúság.

— Gondoltam . . . A huszadik század kultúrája teljesen megfelejtkezik arról, hogy van lélek! Az emberiség fejlődésében vezetőszerepet kapott a test és a testen keresztül a vágy! A lomha test szárguldani akar, megszületik a vonat és az automobil! A röghöz kötött test repülni akar, megépíti a repülőgépet! A vak szem látni akar és villamos centrálék öntik a fényt! A süket fül hallani akar és áthidalja az egész földet a rádió! De hol van mindebből a lélek?! A teremtő lélek? A huszadik század zseniális embere megfejtkezik arról, hogy

lelke van! Minden gondolatból kimaradt a lélek! Ugyebár, mérnök úr, maga erre sohase gondolt? Mert hiszen a léleknek nincs szüksége vonatra, automobilra, nincs szüksége repülőgépre, rádióra! A léleknek egy dologra van szüksége: szabadságra! S amit a huszadik század embere csinált, az csak annyi, hogy kellemessé tette a börtönt, ahonnan pedig a léleknek szabadulnia kell! Világ nincs lélek nélkül! A lélek maga a világ! S az ember azért ura a földnek, mert lelke van, amiben helyet követelhet magának a mindenség!

A mérnök megdöbbenve nézett Ferencre.

— Uram, ön ellensége az anyag fejlődésének?

Zengő hangon érkezett meg a válasz:

— Semminek sem vagyok ellensége mérnök úr. Csak elszomorít a zsákutca, ahova az emberiség az anyagon keresztül eljutott.

— Gondolja Dombay úr, hogy a lélek fejlődésképes? Hogy elképzelhető volna a földön egy más, egy lelki kultúra?

— Egészen bizonyos vagyok benne, hogy igen.

A mérnök izgatottan kérdezett:

— Vannak erre vonatkozólag pozitívumai?

Csattant a szó, mint a kalapácsütés:

— Vannak!

A mérnök izgalma egyre nőtt.

— Ha volna olyan kedves Dombay úr és mutatna valamit.

Ferenc felállt.

— Majd egyszer...

Azután hirtelen, mint akinek eszébe jutott valami, a távozni készülő mérnökhöz fordult.

— Igaz, hol furat szén után mérnök úr?

— A «Barna rét» nyugati oldalán, egész az erdő tövében.

— Köszönöm. Valamelyik délelőtt elnézek arrafelé. Meglátogatom a munkáját.

— Boldog leszek Dombay úr, ha érdeklődik.

— Nemsokára ebéd ideje. Ujra viszontlátjuk egymást.

A mérnök elbúcsúzott. Dombay sokáig nézett utána.

A tanító is és a plébános is jóval ebédidő előtt érkeztek a Dombay-házba. A nemzetes asszony a vendégszobában fogadta őket.

A társalgás természetesen azonnal a hazaérkezetről indult meg. Dombayné tartózkodás nélkül mondott el a két embernek mindent, amit tudott, hiszen az ő segítségüket is igénybe akarta venni a cél érdekében. Nagy figyelemmel és még nagyobb csodálkozással hallgatták mind a ketten szavait. A plébános harcias hangja azonnal a támadást sürgette és ajánlkozott, hogy a megfelelő stratégiai tervet ő magára vállalja. Bárány tanító hosszú hallgatás után szólalt meg. Ő nem akart offenzívát. Ő azt bizonyítgatta, hogy várni kell. Hiszen az is lehet, hogy lassan, magától rendbejön minden. Az idő minden Gordius-csomót megold. Különben is teljesen tájékozatlanok még ebben a dologban.

Mindenekelőtt ismernie kell Ferenc gondolkozását, terveit, céljait. Addig olyanok, mint a bekötött szemű ember, nekimehetnek annak a fának is, amit látó szemmel kerülniük sem kell, mert nem áll az útba.

A nemzeti asszony Báránynak adott igazat és így abban állapodtak meg, hogy várnak . . .

Dombayné a konyhába ment, magára hagyva a két barátot. Előbb azonban, hogy össze ne vesszenek, eléjük tette a sakkot. A plébános mohón esett neki a doboznak és keményen, csapkodva állította fel a figurákat. A tanító arcán ott ült a mosoly. A plébánost állandóan bántotta ez a mosoly és mindig amikor csak lehetett, belekötött. Most sem állhatta szó nélkül.

— Hiába nevet. Ma elverem magán a port!

A tanító arca még szelídebb lett, de szemében huncut fény csilant életre.

— Akkor jó lett volna porköpenyt hoznia, mert porból van bennem elég!

A pap fújt egy nagyot, hogy valamit odamondjon, de azután meggondolta magát. A szivar már a szájában volt és rágni kezdte. Ilyenkor egy szót sem lehetett kipréselni belőle többé. Egész testével a sakk fölé hajolt, arca nekitüzesedett és olyanokat szuszogott, mint a túlfűtött mozdony. Minden lépése lármás volt. A bábokat ide-oda csapkodta, mintha haragos lenne rájuk. Az öreg tanító csendes volt és otthonosan ömlött el arcán a nyugalom.

A ház előtti kertben Katóka tett-vett. Megpiszkálta a rózsafákat. Itt-ott gyomot húzott ki kedvenc virágágyából s a szeme minduntalan a felfelé kanyarodó útra tekintgetett, mintha várt volna valakit. Amikor végül a fordulóban felbukkant az egylovas könnyű hegyi kocsis, izgalom fogta el. Végigsimított a haján és megigazgatta ruháját. Justh Dezső dr. érkezett meg. Ruganyos testtel ugrott le a kocsiról, átadta lovát az elősiető cselédnek és vidáman indult Katóka üdvözlésére. Forró kézfogásukban ott bujdosott valahol a tavasz. Karcsú, izmos ember volt az orvos. Energikus arcáról friss erő sugárzott. Magatartása a félelem élő tagadása volt. Katóka nem vezette a házba. Kint sétáltak a kis kertben fel és alá. Társalgásuk szekere ott zötyögött a banalitások hepehupás országútján, holott mind a ketten szívesebben repültek volna tova a boldog álmodozás mesefogatán . . .

Katóka a foglalkozása felől kérdezgette a doktort. Hogy van megelégedve körzetével, van-e sok betege, szeret-e itt lenni. Justh doktor őszintén válaszolt. Sok baja van a paraszttal. Tudatlanságukban roppant bizalmatlanok és tartózkodók. A betegek nem jönnek hozzá, nem hisznek az orvosságainak, nem engedelmeskednek a szavának, csaknem minden esetben rá kell magát erőszakolnia mindenkire. A primitív babona uralja az egész vidéket. Emberemlékezet óta magukra voltak hagyva, nem csoda, hogy gondolatviláguk benépesült a fantázia csodabogaraival és szívesebben mennek az ő sorukból származott ku-

ruzsulóhoz, mint az idegen doktorhoz. Mindazáltal ezek a dolgok cseppet sem kedvetlenítik őt el. Soha! Neki kötelessége segíteni embertársain és ezt a kötelességet keresztülhajtja még akkor is, ha saját önérzetét kell félretennie. Katóka elismerő pillantással jutalmazta a doktor lelkes szavait. Majd hirtelen megállt, eléje került és szembenézett vele.

— Tudja hogy megjött a bátyám?

— Hallottam.

— Egyebet is hallott?

— Sok mindent hallottam . . .

Katóka rátette kezét a doktor karjára.

— Doktorka, azt szeretném, ha maga őszinte, jó barátunk lenne.

Justh habozás nélkül felelt:

— Az vagyok.

A lány halkán folytatta:

— Úgy érzem, igen nagy szükségünk lesz magára.

A doktor szemében felcsillant az öröm.

— Parancsoljanak velem. Rendelkezésükre állok.

— Számítottam erre . . .

(Folytatása következik.)

Büky György.

PRIMAVERA.

Május.

*Még nagyon mozdulatlanok a vén fák,
itt-ott csak halvány rügy zöldül felül.
De lent, a bokrok hajlás, ifjú ágán,
már finom, finom zöld fátyol terül.*

*Már halvány zöld fátyol dereng a fák közt
és néhol könnyű ág hajlong fehérén.
Messzebb, hol barna tölgyek ébrednek,
frissfejű nyírja bólogat a fényben.*

*Most elborul, kövér cseppek potyognak,
a sárga láncfű feje földre billen,
de a meleg, gyöngyszín esőfonalon
átsüt a nap pászmás fénygel, szelíden.*

*Átsüt a nap gyöngyszín esőfonalon,
átfényesíti enyhült szívemet,
s a fenyő sudarán, a könnyes fák közt
megstmitok egy gyantás friss sebet.*

M. Juhász Margit.